

Anayasa Mahkemesinin E: 2022/130 Sayılı Kararı – 2004 Sayılı İcra ve İflas Kanunu

08 Mart 2023 Tarihli Resmi Gazete Sayı: 32126 Anayasa
Mahkemesi Başkanlığından: Esas Sayısı : 2022/130
Karar Sayısı: 2023/14 Karar Tarihi: 25/1/2023 İ...

Anayasa Mahkemesinin E: 2022/130 Sayılı Kararı – 2004 Sayılı İcra ve İflas Kanunu

Tarih: 8 Mart 2023

08 Mart 2023 Tarihli Resmi Gazete

Sayı: 32126

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı : 2022/130

Karar Sayısı: 2023/14

Karar Tarihi: 25/1/2023

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Batman İcra Ceza Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 9/6/1932 tarihli ve [2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu](#)'nun 31/5/2005 tarihli ve [5358 sayılı Kanun](#)'un 10. maddesiyle değiştirilen 339. maddesinin birinci fıkrasının Anayasa'nın 2., 13., 19. ve 49. maddelerine aykırılığı ileri sürerek iptaline karar verilmesi talebidir.

OLAY: Beyandan sonra mal ve kazançta olan artışı bildirmemesi

nedeniyle sanık hakkında açılan davada itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

I. İPTALİ İSTENEN VE İLGİLİ GÖRÜLEN KANUN HÜKÜMLERİ

A. İptali İstenen Kanun Hükmü

Kanun'un itiraz konusu kuralın da yer aldığı 339. maddesi şöyledir:

“Beyandan sonra mal ve kazançta olan tezayüdü bildirmeyen borçlunun cezası:

(Tezayüt: Çoğalma, artma-TDK)

Madde 339 – (Değişik: 31/5/2005-5358/10 md.)

Sonradan kazandığı malları veya kazancında ve gelirinde vaki tezayütleri bu Kanun mucibince bildirmeye mecbur olan borçlu makbul bir mazereti olmaksızın yedi gün içinde icra dairesine taahhütlü mektupla veya şifahi surette bildirmezse ve bu mal veya kazancı asıl veya bedel itibariyle mevcut olduğu takdirde, on gün; mal veya kazancını asıl veya bedel itibariyle makbul bir sebep olmaksızın elden çıkarmışsa, bir aya kadar disiplin hapsi ile cezalandırılır.

Bu cezalara alacaklının şikâyeti üzerine karar verilir. Kişi, icra takibine konu olan borcu tamamen ödediği takdirde, bu ceza düşer. ”

B. İlgili Görülen Kanun Hükmü

Kanun'un 77. maddesi şöyledir:

“Sonradan kazanılan veya ziyadeleşen malların beyanı:

Madde 77 – İcra dairesine vaki olan beyanda malı olmadığını bildirmiş veya borcuna yetecek mal göstermemiş yahut beyandan imtina etmiş olan borçlu sonradan kazandığı malları ve kazancında ve gelirinde vukua gelen tezayütleri yedi gün

içinde mezkûr daireye taahhütlü mektupla veya şifahi olarak bildirmeğe mecburdur. ''

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Engin YILDIRIM, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN, Kenan YAŞAR ve Muhterem İNCE'nin katılımlarıyla 9/11/2022 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

2. Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Ahmet Hakan SOYTÜRK tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu kanun hükmü, dayanan ve ilgili görülen Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. İtirazın Gerekçesi

3. Başvuru kararında özetle; icra takiplerinde borçlunun mal varlığının Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) ve entegre olan diğer sistemler aracılığıyla sorgulanmasının mümkün olduğu, itiraz konusu kuralın anılan sistemlerin oluşturulmasından önce borçlunun mal varlığının tespitindeki zorlukların göz önünde bulundurulması suretiyle ihdas edildiği, günümüzdeki imkânlar gözetildiğinde mal varlığında meydana gelen artışı bildirmeyen borçlu hakkında disiplin hapsi şeklinde bir yaptırım uygulanmasının ölçülülük ilkesini ihlal ettiği, yine borçlu sıfatım taşıyan kişiye sonradan kazandığı malları ile kazancında ve gelirinde meydana gelen artışları bildirme şeklinde bir yükümlülük yüklenmesinin ve bu yükümlülüğe dair borçluya herhangi bir bildirimde bulunulmaksızın disiplin hapsi uygulanmasının çalışma hakkını sınırladığı belirtilerek kuralın [Anayasa](#)'nın 2., 13., 19. ve

49. maddelerine aykırı olduğu ileri sür÷lmüştür.

B. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

4. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 35. ve 38. maddeleri yönünden de incelenmiştir.

5. 2004 sayılı Kanun'un 339. maddesinin itiraz konusu birinci fıkrasında sonradan kazandığı malları veya kazancında ve gelirinde gerçekleşen artışı, bu Kanun gereğince bildirmeye mecbur olan borçlunun, geçerli bir mazereti olmaksızın yedi gün içinde icra dairesine taahhütlü mektupla veya şifahi surette bildirmemesi ve bu mal veya kazancının asıl veya bedel itibarıyla mevcut olması hâlinde, on gün; mal veya kazancını asıl veya bedel itibarıyla geçerli bir sebep olmaksızın elden çıkarması hâlinde ise bir aya kadar disiplin hapsiyle cezalandırılacağı hüküm altına alınmıştır. Anılan maddenin ikinci fıkrasında ise bu cezalara alacaklının şikâyeti üzerine karar verileceği ve kişi, icra takibine konu olan borcu tamamen ödediği takdirde bu cezanın düşeceği belirtilmiştir.

6. Anayasa'nın 38. maddesinin birinci fıkrasında "*Kimse, işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılmaz; kimseye suçu işlediği zaman kanunda o suç için konulmuş olan cezadan daha ağır bir ceza verilemez*" denilerek suçun kanuniliği; üçüncü fıkrasında da "*Ceza ve ceza yerine geçen güvenlik tedbirleri ancak kanunla konulur*" denilmek suretiyle *cezanın kanuniliği* ilkesi güvence altına alınmıştır. Anayasa'nın anılan maddesinde yer alan *suçta ve cezada kanunilik* ilkesi uyarınca hangi fiillerin yasaklandığının ve bu yasak fiillere verilecek cezaların hiçbir kuşkuya yer bırakmayacak açıklıkta, anlaşılır ve sınırları belli olacak biçimde kanunda gösterilmesi gerekmektedir. Kişilerin yasak fiilleri önceden bilmeleri düşüncesine dayanan bu ilkeyle temel hak ve özgürlüklerin güvence altına alınması amaçlanmıştır (AYM, E.2011/129, K.2012/81,24/5/2012).

7. Suçta ve cezada kanunilik ilkesi Anayasa'nın 13. maddesinde ifade edilen temel hak ve özgürlüklerin ancak kanunla sınırlanabileceğine ilişkin kuralın suç ve cezalar yönünden özel düzenlemesi olarak değerlendirilebilir. Suçta ve cezada kanunilik ilkesi, cezalandırmanın temel haklara etkisinden kaynaklanan özel önemi nedeniyle zaman içinde bir ceza hukuku kavramı olarak alt ilkeler de içerecek şekilde gelişmiştir (AYM, E.2019/9, K.2019/27, 11/4/2019, § 15).

8. Borçlunun mal varlığında veya gelirinde meydana gelen artışı bildirmemesi dolayısıyla verilecek disiplin hapsine ilişkin kuralın şekli anlamda bir kanun hükmü olduğu ve erişilebilir olduğu anlaşılmaktadır. Bunun yanı sıra kuralın açık, anlaşılır ve sınırlarının belirli olduğu, yaptırıma tâbi fiillerin öngörülebilir olduğu, kararın bir idari makam tarafından değil Anayasa'nın 19. maddesinin ikinci fıkrasının gereklerine uygun olarak bir mahkeme tarafından verildiği, yargılamadaki usul ve esaslar ile verilecek karara karşı başvurulacak kanun yollarının 2004 sayılı Kanun'da açıkça belirtildiği, bu kapsamda kuralın kanunilik şartını taşıdığı sonucuna ulaşılmıştır.

9. öte yandan Anayasa'nın 35. maddesinde "*Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir./Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir./Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz*" denilmektedir. Anayasa'nın anılan maddesiyle güvenceye bağlanan mülkiyet hakkı, ekonomik değer ifade eden ve parayla değerlendirilebilen her türlü mal varlığı hakkını kapsamaktadır (AYM, E.2015/39, K.2015/62, 1/7/2015, § 20). Bu bağlamda mülk olarak değerlendirilmesi gerektiğinde kuşku bulunmayan menkul ve gayrimenkul mallar ile bunların üzerinde tesis edilen sınırlı aynı haklar ile fikrî hakların yanı sıra icrası mümkün olan her türlü alacak da mülkiyet hakkının kapsamına dâhildir (Mahmut Duran ve diğerleri, B. No: 2014/11441, 1/2/2017, § 60).

10. İtiraz konusu kuralla borçlunun sonradan kazandığı malları

veya kazancındaki ve gelirindeki artışı bildirmemesinin yaptırımını öngörülmektedir. Bildirim yükümlülüğüne konu mal ve gelirin Anayasa'nın 35. maddesi bağlamında mülk teşkil ettiği açıktır.

[Tamamı İçin Tıklayınız](#) – (WORD)